

A szegedi közgyűlés szervezeti és működési szabályzata jelentős változások előtt áll. Többek között átalakítják a bizottsági struktúrát, más-képpen osztják el a képviselői alapokat, a tervek szerint megszüntetik a parttalan vitákat, ezáltal gördülékenyebb lesz a munka. A végső döntést hétfőn hozzák meg.

Hétfőn második alkalommal ül össze az újonnan megválasztott szegedi közgyűlés. A testület többek között a szervezeti és működési szabályzat módosításáról tárgyal majd. Az újnak is tekinthető szmsz-ról dr. Bartha Lászlót, Szeged polgármesterét kérdeztük.

● **Milyen lényeges pontokon kívánnak a szervezeti és működési szabályzaton változtatni?**

– Tulajdonképpen annyi változtatást iktattunk be, hogy ez már egy új szervezeti és működési szabályzatnak is felfogható. Az szmsz-ben olyan típusú módosítások vannak, amelyek a közgyűlés munkáját lényegesen hatékonyabbá teszik. Az általános részben az eddig hét változtatáson túl a hétfői közgyűlésen még összesen 24 ponton módosítottunk. Az a szándékunk, hogy a parttalan, éjfélig nyúló vitáknak ne adjunk teret. Beiktattunk egy olyan módosítást is, hogy ha egy szakszabvány nem mond egy előterjesztésre, akkor az nem mehet a közgyűlésre. A bizottságok előkészítő, véle-

● Szmsz-t módosít a közgyűlés

Vége a parttalan vitáknak?

ményező, szakmai szempontból alapján bíráló testületek lesznek, hasonlóan a parlamenti struktúrához. Megszüntetjük a bizottsági külső tagságot, mert nem minden esetben van szükség rá. Nem mondom azt, hogy rosszul végezték a munkájukat, de néha nem volt fontos a szerepük. Az új gyakorlat szerint egy szakértői listáról felkérés alapján foglalkoztatunk eseti külső szakértőt.

● **Megmaradnak-e a képviselői alapok?**

– Abban a formában, ahogy eddig működött, megszűnik a képviselői alap. Nem volt eléggé hatékony a rendszer, mert úgy értékeljük, hogy nem minden esetben ment jó helyre a pénz. A megoldást abban látjuk, hogy összevonjuk a négyéves képviselői alapot. Ezt majd költségvetés rendeletében szabályozzuk, s arra inspiráljuk az egyéni képviselőket, hogy pályázati lehetőségek, valamint a ciklusban megkapható húszmillió forintos alap felhasználásával egy nagy program valósítsanak meg. Így ez a húszmillió kétszerezhető, vagy akár háromszorozható, s így valóban értéket tudnak létrehozni az adott körzetben. Az apró ügyek intézésére pedig fel kell használni a városházi apparátust és a

Bartha László polgármester sokkal hatékonyabb közgyűlési munkára vágyik. (Fotó: Nagy László)

város szolgáltató cégeit. Például ha a dorozsmai két egyéni képviselő összefog, akkor már van negyvenmillió forint alapjuk. Ha ezt az

összeget pályázattal növelni tudják, akkor belevághatnak egy akár százmillió forintos beruházásba. Meggyőződése, hogy Dorozsma száz-

millió forinttal csodákra képes.

● **Hogyan szabályozza a módosítások után az szmsz az előterjesztéseket,**

hiszen a hatékony közgyűlési munkának a jó előterjesztés az előfeltétele?

– A kampány során sokszor hangoztattam, hogy az előterjesztők nem lehetnek névtelenek, felelősséget kell vállalniuk a munkáért. Ezen túl a polgármester, az alpolgármesterek, a képviselők, a képviselőcsoportok vezetői és a jegyző terjeszthet elő. Innen kezdve valaki a nevével vállalja az előterjesztést, s nem lesz olyan beadvány, amelyet valamelyik iroda jegyez, mert ez így személytelenné válik, nem tudjuk, ki a felelős. Szeretném egyértelművé tenni, hogy Szegeden a választott testület, vagyis a közgyűlés a döntéshozó szerv, a végrehajtó pedig a polgármesteri hivatal apparátusa.

● **A közgyűlési viták terjedelmét hogyan korlátozzák majd?**

– A gördülékeny munka érdekében mind kevesebb parttalan vitát szeretnénk. Egyetértés született abban, hogy azokról az előterjesztésekről, amelyeket mindenki támogat és előzetesen jóváhagyott, vita nélkül lehessen szavazni. Kimondjuk azt is, hogy a napirend szerint az előterjesztésekről délután öt óráig folyik a vita. Ezután öt és hat óra között a szavazási

procedúra következik. Ne történhessen meg az, hogy azért nem tud dönteni közgyűlés, mert nincs ott kellő számú képviselő. Ezzel a módszerrel azt is kizárjuk, hogy később újra előkerüljön egy-egy napirendi pont, s a megismételt szavazáson esetleg már ellenkező döntés születik. Azt valom, hogy aki elindult a választáson és bejutott a közgyűlésbe, akkor vegye a fáradságot arra, hogy dolgozik a bizottságokban, átolvassa az előterjesztéseket, s természetesen tudja, miről szavaz. Aki vállalta a felelősséget és megkapta bizalmat a polgároktól, az ne éljen vissza ezzel, hanem színvonalas, etikus munkával köszönje meg a választók szavazatát.

● **Milyen rendben zajlanak majd a közgyűlések?**

– Mindig a hónap első péntekén reggel kilenckor kezdjük a munkát. Kivételesen most hétfőn tartjuk a közgyűlést, ennek az az oka, hogy a képviselőknek elegendő időt akartunk hagyni az előterjesztések kellő áttanulmányozására. Ha a feladatok igénylik, akkor egy hónapban több közgyűlést is tartunk. Megszűnt a régi egyeztető tárgyalás, vagyis nincs arra lehetőség, hogy a polgármester szobájában politikai alkukat kötünk. A bizottsági elnökök azonban egy szakmai egyeztető fórumot hoznak létre, s ezen a konkrét szakmai kérdésekről beszélnek, egyeztetnek, de nem a politikai alkuk szintjén.

Arató László

A Discovery fellövése minden várakozást felülmúlt. A föld remegett a lábunk alatt, és én két percig könnyekig meghatódva néztem, ahogy az űrhajó eltűnt a látóhatárról – nyilatkozta lapunknak Takács Anikó. A Kanadában dolgozó 31 éves magyar vegyész nem véletlenül volt ott a Discovery felbocsátásánál, ugyanis az űrrepülőgépet felvitte az új anyagot is, amit ő állított elő. Az alábbi, exkluzív beszélgetésben többről is szó esik, mint a világűrbe felvitt anyagról, amelyet egyébként a 77 éves John Glenn próbál ki.

● **Még csak 31 éves, de már olyan pályát futott be, mint a Discovery. Tudatosan építette a karrierjét?**

– Kis korom óta színész szerettem volna lenni, de édesapám azt mondta: válasszak egy rendes szakmát is arra az esetre, ha nem futok be. A kémia tanára és gyógyszerész édesapám hatására döntöttem úgy, hogy vegyész leszek. A Radnóti kémia tagozatára jelentkeztem. Édesapámmal Mohácsról mentünk felvételizni. Minden új volt: Szegeden kellett aludnunk, gavallérosan étteremben ettünk, egy szóval Szeged nagyon megtetszett, de egy pillanatig sem gondoltam, hogy bejutok az iskolába. Bejutottam. Tóth Ferenc gimnáziumi kémia tanárom rendkívül érdekessé tette számomra a kémiát a spontaneitásával és eredetiségével. Ahogy vizsgazagodolok, életem nagy fordulópontjai gyakran így történtek. A rengeteg lehetőség közül valami mindig a legjobb felé irányított. Jó lenne azt mondani, hogy így terveztem, de csak annyit mondhatok, így álmotam

● Exkluzív interjú Takács Anikóval

Magyar vegyész anyaga az űrben

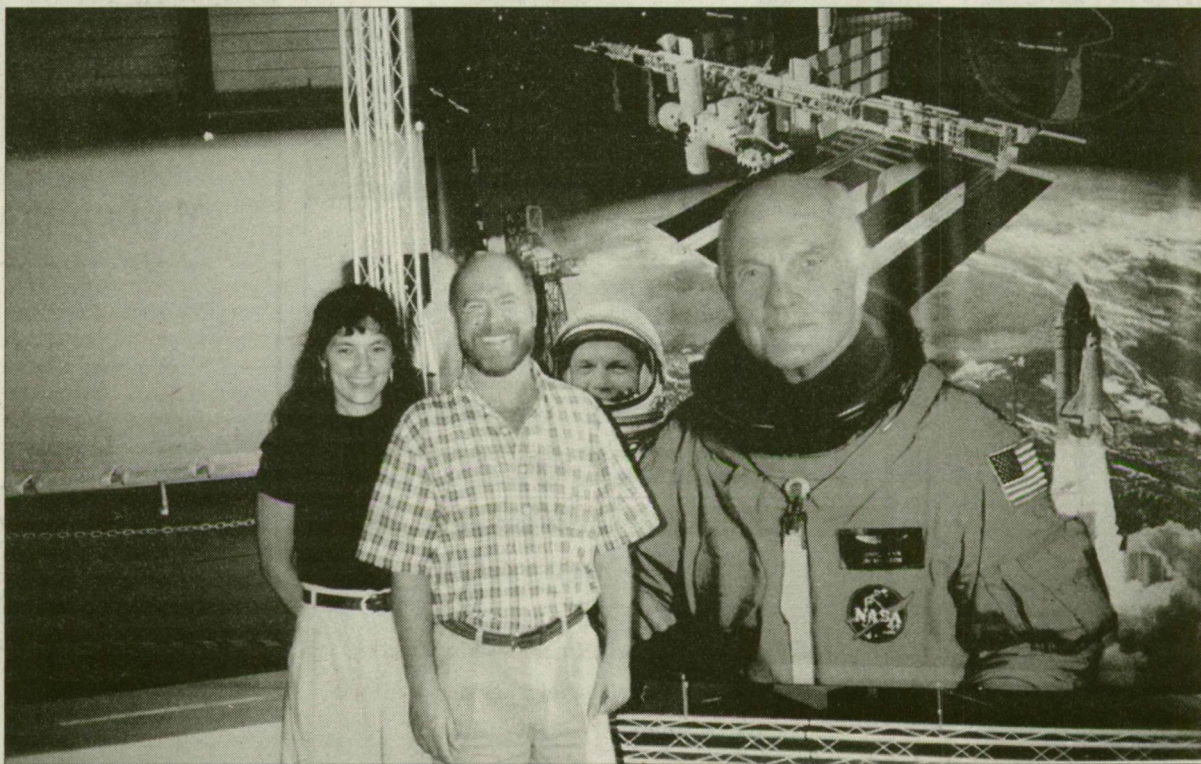
meg, aztán beteljesült.

● **Így került ki az USA-ba, illetve Kanadába is?**

– Igen. 1990-ben éppen a diplomamunkámon dolgoztam az ELTE-n, amikor dr. Samu János letett a laboratóriumi asztalomra egy levelet, amelyben dr. Faust Rudolf – aki szintén az ELTE-n végzett, s jelenleg Massachusettsben professzor – keresett egy végzős vegyészt doktori ösztöndíjra. Pár hónap múlva megérkeztem két bőrönddel a massachusettsi egyetemre, ahol polimer vegyészként specializálódtam. Kanadába úgy kerültem, hogy időközben megismerkedtem későbbi férjemmel, aki Vancouverbe kapott ösztöndíjat, ahol, mint utóbb kiderült, nincs vegyipar. Addig jártam laborról laborra, míg bele nem botlottam mostani főnökömbe, dr. Donald Brooksba, akinek volt egy témája, amihez polimereket kellett előállítani. Néhány hónapig ingyen dolgoztam, mert nem tudott fizetni, de aztán jött a jó hír: a Kanadai Űrhajózási Hatóság finanszírozza a kutatást.

● **Mi okozta a legnagyobb gondot, örömet és meglepetést az Államokban, illetve Kanadában?**

– Kezdetben minden nehéz volt, így nem jutott idő elkeseredni. A laborban nagyon keményen kellett dolgozni, mert dr. Faust szigorúan fogott bennünket. Eleinte még a csoportgyűlések is szombatnapok voltak, hogy az ne vegyen el időt a kutatástól. A szabadnapokat és hétvégeket nem ismertük, az egyik jegyzőkönyvemben például még Szenteste éjjel és hajnali három óra között is akadnak bejegyzé-

A fotó a Kennedy űrállomáson készült. John Glenn poszttere előtt Takács Anikó és Raymond Norris-Jones technikus látható. (Takács Anikó albumából)

sek. Dr. Faust azonban önálló és jó kutatót faragott belőlünk, és sok hasznát veszem a nála tanultaknak. A legnagyobb örömet a természet okozta. Sosem láttam az eget olyan mélykének, mint a New Hampshire-i hegyekben. Amikor csak tehettém kirándultam a hegyekben, a tavaknál és vízeséseknél. Az USA-ban a legnagyobb meglepetést az emberek kövérsége jelentette. Kanadában ennek éppen az ellenkezőjét tapasztalom, itt mindenki sportol és egészségmániás.

● **Befogadták a kollégái?**

– Az USA-ban az emberek nem érdeklődnek a munkatársaik iránt. Mindenki keményen és fegyelm-

zetten végzi a munkáját. Ez abból a szempontból jó, hogy nincsenek intrikák, néha azonban, éppen amiatt, hogy ilyen egyszerűek a viszonyok, nagyon egyedül éreztem magam. Kanadában hasonló a helyzet az itthonihoz.

● **Ki és mennyit költ kinn a kutatásfejlesztésre?**

– A kutatások pénzelése igen bonyolult dolog, és sok benne a politika. Az USA-ban most éppen nagy gondok vannak az ipar és az egyetemi kutatások szétválása miatt. Régebben a nagy ipari cégek szívesen bízták meg az egyetemeket, mert olcsón kaptak jó eredményeket. Ma már az ipar csak akkor fizeti az alaputatást,

ha az már majdnem termelésre kész. Ennek következtében az egyetemeknek kell elindítani a kutatási témát, amelynek során be kell bizonyítani, hogy az működik, kifizetődő és ipari méretekben is használható. Sokan egyetértene az azzal, hogy a tudományos kutatásokat ma már a tőzsde irányítja, nem pedig a kíváncsiság és a tudni vágyás. Ahhoz, hogy egy kutatócsoport jól működjön, egyszerre több vasat kell tartani több tűzben. Azaz, egyaránt kell pályázni állami alapítványokhoz és ipari cégekhez, s addig, amíg meg nem kapják a pénzt a kutatáshoz.

● **A Discovery rangidős asztronautája, John Glenn egyebek mellett az**

ön által előállított anyagot próbálja ki a világűrben. Mi ez az új anyag, és mi a jelentősége?

– Ehhez el kell mondanom a témám történetét. Dr. Donald Brooks már régóta foglalkozik egymással nem elegyedő, két fázist alakító folyadékokkal. A főnökömet inkább a fizikai tulajdonságok érdekelték. Ha van két folyadék, mint az olaj és az ecet, ami nem elegyedik egymással, és hozzátesszünk egy harmadik anyagot, például citromlevet, s azokat összekeverjük, a harmadik anyag megoszlik a két folyadék között, de nagy része odamegy, ami hasonlóbb hozzá kémiaiilag. Így a citromlé az ecetben dúsulna fel, a fokhagymakivonat vi-

szont az olajhoz menne. Ennek mintájára van két „testbarát” anyag: a polietilén glikol (samponokban és kozmetikai szerekben található) és a dextran (ami egy cukor molekula). Ezek vizes oldatai ugyanúgy nem elegyednek, mint az olaj és az ecet. Ha vörsejteket adunk hozzájuk és összekeverjük őket, a vörsejtek is megoszlanak a citromléhez és olajhoz hasonlóan. A lényeg, hogy ily módon el lehet választani a rákos sejteket az egészségesektől a vérben vagy a csontvelőben. Egy probléma volt: a dextran sokkal nehezebb, mint a polietilén glikol, így összekeverés után az elváláskor a nehéz dextran molekulák magukkal rántanák a sejteket, aminek következtében a sejtek nem abba a fázisba mennek, amihez hasonlóak, hanem ahová a dextran löki őket, így az elválás hozama romlik.

● **Gondolom, azért kell az űrben vizsgálgatni, mert ott a sűrűségkülönbség nem okoz gondot.**

– Igen. Dr. Brooksnek már négy űrkísérlete volt, s az eredmények azt mutatták, hogy gravitáció nélkül sokkal jobb az elválás. Az én dolgom egyébként az volt, hogy előállítsak egy olyan polimert, ami úgy viselkedik, mint a polietilén glikol, de olyan nehéz, mint a dextran, hogy legyen egy földi modellünk is. Ez sikerült. A Discovery-n a régi rendszereket hasonlíttják össze az új polimeres rendszerekkel, és bízunk abban, hogy ugyanúgy viselkednek.

● **Mi történik, ha beválik az új anyag és működik a dolog?**

– Találmány lesz belőle. De ahhoz még nagyon sokat kell dolgoznunk itt, lenn a Földön.

Szabó C. Szilárd